

Poul Nyrup Rasmussens nytårstale

Taler

Poul Nyrup Rasmussen
Statsminister

Dato

1. januar 1994

Sted

Marienburg

Jeg tilbragte dagene op til jul i Israel. Det var et officielt besøg med alt, hvad det indebærer. Men det gav mig også en personlig oplevelse, som jeg har tænkt meget over siden.

På museet i Jerusalem for nazismens ofre er der en række sejler, der for hvert land i Europa viser, hvor mange jøder, der blev sendt til udryddelseslejrene.

1,5 millioner fra Sovjetunionen, 65.000 fra Østrig, 3 millioner fra Polen, 200.000 fra Ungarn osv.osv.

For Danmark er tallet 53.

53 tragedier, ja. Men i krigens sammenhæng et helt utroligt lille tal. Resten af de danske jøder, ca. 8000, blev reddet.

De blev reddet, fordi danskerne var enige om, at de skulle reddes.

Jeg stod og så på tallene, og jeg blev faktisk en lille smule stolt over at være dansker.

Vi er et lille land, men ved den lejlighed tænkte vi stort.

De danskere, der udførte redningsaktionerne, satte personlige hensyn til side – og gjorde det rigtige.

I oktober var det 50 år siden. De danske jøders flugt til Sverige blev markeret –

og måske blev det markeret mere i udlandet end i Danmark.

Måske er det noget typisk for os danskere, at vi skal til udlandet for at blive mindet om, at det at være dansk er noget særligt, noget man godt kan være stolt af.

De kvaliteter, vore forældre demonstrerede så fornemt – for halvtreds år siden, var menneskelighed, mod, handlekraft og holdning. Det nægtede at affinde sig med uretten – og de nægtede at synke hen i afmagt.

Nøjagtig de egenskaber er der brug for i dag. Ikke blot over for forfulgte i andre lande, men i allerhøjeste grad herhjemme – hos os selv.

Og måske er det et reelt problem, at vi har ladet en følelse af afmagt snige sig ind på os.

Efter tyve år med arbejdsløshed har vi nu vænnet os til at tælle arbejdsløse i tusinder, i titusinder, i hundredtusinder.

Vi har vænnet os til de alt for store tal.

Igennem de seneste syv år har vi oplevet den længste økonomiske nedtur siden krigen. I den periode har pessimismen og modløsheden bredt sig.

Samtidig har vi set et mere og mere delt Danmark. Mellem dem og os. Mellem vi, der har et arbejde, og de, der intet har.

Sådan vil vi ikke have det. Og sådan er det ikke.

Jeg har på det seneste haft en fornemmelse af, at det nærmest er helligbrøde at tro på at tingene kan blive bedre. Tænk hvis det virkelig skulle gå hen og blive et rigtigt godt nyt år.

Vi skal afvise afmagten. Vi skal ikke acceptere den. Vi skal tværtimod nu vise mod og handlekraft – men vi skal hele tiden overveje, om vi gør det rigtige.

Gør vi for eksempel det rigtige, når den ene del af befolkningen får mere og mere travlt, mindre og mindre tid – mens en anden del af befolkningen skubbes

længere og længere ud, ud af arbejdsmarkedet, ud af fællesskabet – helt derud, hvor de til sidst ikke har andet end tid?

Gør vi det rigtige, hvis vi tror, at de økonomiske kræfters frie spil nok skal klare problemerne for os? Sådan nærmest af sig selv?

Ja, det er der nogen, der tror.

Men det tror jeg ikke. Jeg tror på handlekraften og model – men aldrig uden menneskelighed.

Jeg tror på, at problemet med arbejdsløsheden kan løses – men det kan ikke løses af politikerne alene – og det kan ikke løses på et øjeblik. Det er en lang vandring.

Men enhver vandring starter med det første skridt.

Og det første skridt er taget. 1993 blev året, da der blev gjort en ekstraordinær indsats for at få flere i arbejde i Danmark.

1994 bliver året, hvor resultaterne vil begynde at vise sig.

Vi vil for første gang i otte år se færre arbejdsløse ved årets slutning end ved årets begyndelse.

I 1995 kommer den internationale økonomi også igang.

Vi skal forberede os på en fremtid, der rummer helt nye muligheder. Vi kan og vil skabe en masse nye arbejdspladser i de kommende år, hvis vi tør tænke nyt.

Et stærkt og effektivt erhvervsliv er forudsætningen for velfærdssamfundets økonomiske grundlag og beskæftigelsen.

Det er afgørende. Men det er ikke nok. Tiden er en anden. Kravene til os er anderledes. Ny teknik, helt nye produktionsformer og den internationale økonomi har ændret vore betingelser fundamentalt.

Vi ved også godt, at hensynet til miljøet stiller nye krav til vor produktion.

Vi skal udnytte de muligheder, der ligger i at lade den private og den offentlige sektor arbejde sammen.

Vi skal blive dygtigere til at eksportere den viden og kvalitet, der i dag ligger i det danske samfund – i ældreomsorg, i uddannelsessystemet, inden for børnepasning og hospitalsvæsen. For os naturlige elementer i et samfund – men for mange andre noget, man endnu kun drømmer om.

Vi skal bevare det danske samfund på et niveau, der passer sig for et af verdens rigeste lande. Et niveau, hvor der for min skyld gerne må være nogen, der har for meget, men hvor der til gengæld ikke skal være nogen, der har for lidt.

Men vi vil længere end det.

Det virkelige gennembrud får vi den dag, vi opdager, at lykken ikke nødvendigvis er en stigende mængde arbejde til den enkelte, men nye arbejdspladser til flere og en bedre fordeling af det arbejde, der er.

Først da kan vi afskaffe arbejdsløsheden helt.

I 1993 skabte vi en række nye orlovsordninger. De er ikke lavet for at skaffe familien Danmark flere ting. Men for at skaffe familien Danmark mere tid. Tid til hinanden, tid til uddannelse, tid til børnene. Tid til at have det rart.

Og de er netop også lavet for at skaffe plads til nogle af de mange, der gerne vil ind på arbejdspladserne og give en hånd med.

For arbejdsløshed er jo netop ikke noget, som blot vedkommer de arbejdsløse.

Arbejdsløshed trækker dybe spor i alle dele af samfundet. Den sætter skel i befolkningen, skaber splittelse i familierne og utryghed blandt børnene – og med utrygheden følger aggressionerne.

Vi har set ulykkelige tilfælde af grov vold mellem helt unge mennesker. I den seneste tid er vi to gange blevet rystet over helt uforståelige knivdrab begået af ganske unge mod andre unge.

Vi kan selvfølgelig vælge at betragte det som tilfældigheder. Vi kan vælge at

betragte det som enkeltstående tragedier. Men sandheden er jo, at der er noget helt galt, når sådan noget kan foregå i vores land.

Vi – de voksne generationer – har et medansvar. Vi har et medansvar for, at de værdier, der var vigtige for vore forældre og bedsteforældre, også skal være vigtige for vore børn.

Vi skylder vore børn at vise dem, at de betyder noget for os. Vi skylder hinanden et samfund, hvor familier kan trives – med arbejde, med uddannelse og med tryghed.

Men mest af alt drejer det sig om de værdier, som præger vores hverdag – og som vi giver videre til vore unge.

Her kan vi nok lære noget af den ældre generation. I en rørende bog beskriver børn deres forhold til de ældre.

En pige fortæller:

"Jeg har noget ud af at være sammen med ældre mennesker. De lytter altid og afbryder aldrig. Man kan komme til dem med problemer. Man kan betro sig til dem".

På denne dag er der tradition for gøre status, men i disse år er det faktisk meningsløst at tage et enkelt år ud og give det karakter – dertil er forandringerne for store og for dybe.

Lad mig derfor gøre noget andet.

Lad os et øjeblik tænke fem år tilbage, til begyndelsen af 1989. Lad os antage, at en person sagde:

"Indenfor de næste fem år vil Berlin-muren være forsvundet, Sovjetstyret være opløst, apartheid vil være under afvikling i Sydafrika og palæstinenserne og israelerne vil have indgået en fredsaftale".

Hvad ville vi have sagt om den person?

Lad os antage, at en anden person i 1989 havde sagt:

"Indenfor de næste fem år vil der være udbrudt en grusom borgerkrig midt i Europa, hel- og halvfascistiske bevægelser vil vinde frem og en nationalistisk bølge vil gå over verden."

Hvad ville vi have sagt om den person?

Sandheden er, at begge fik ret.

Derfor er det i virkeligheden op til os selv, om vi vil tro på – og handle efter – et positivt eller negativt livssyn. Jeg vælger det positive.

Verden kan forandres gennem politiske holdninger og beslutninger.

Der er ingen af problemerne, vi behøver at give op overfor. Vi har redskaberne til at løse dem.

Vi skal bare bruge dem og bruge dem koordineret. Det kræver en indsats af os – og af alle andre demokratiske lande. Og det gør en forskel, om den indsats bliver gjort.

Vi skal i den forbindelse ikke gøre os mindre, end vi er.

I det nye europæiske samarbejde, som nu hedder den Europæiske Union, har mange danske været bekymrede. Det sled med to folkeafstemninger – også i forholdet mellem befolkning og politikere. Vi delte os i det spørgsmål.

Det er jeg meget bevidst om.

Derfor vil vi fastholde det grundlag Danmark sagde ja til den 18. maj. Det indebærer retten til at sætte hælene i, når vi mener, det er nødvendigt – men også pligten til at arbejde for et åbent Europa, hvor også vore nordiske naboer og de nye demokratier i Østeuropa er med.

Vi skal heller ikke i andre sammenhænge gøre Danmark mindre.

Det er – blandt andre – danske soldater, som under næsten umulige vilkår

kæmper for at holde de stridende parter i det tidligere Jugoslavien fra hinanden. Det er – blandt andre – danske chauffører, der kæmper for at bringe nødhjælp frem til krigens ofre. Det er en indsats, vi kan være stolte af.

I de fjerneste afkroge af verdens fattigste lande er der også danskere, som arbejder for at hjælpe andre.

Og når jeg møder repræsentanter for udviklingslandene, ved de godt, hvem vi er – og de har meget godt at sige om Danmark.

Når jeg møder baltre ja så kender de også Danmark og har så meget godt at sige om os, at man næsten bliver helt forlegen.

Så nok er vi små. Men det er på ingen måde ligegyldigt, hvad vi gør – heller ikke på den internationale scene – og navnlig er det ikke ligegyldigt, med hvilken holdning vi gør det.

Og da vil jeg slutte med en historie fra det Mellemøsten, der nu langt om længe kan se frem til den første forsoning og skrøbelige fred mellem palæstinensere, israelere og deres nabolande.

En rabbiner spurgte sine elever, hvordan man afgør, i hvilken time natten er forbi, og dagen begynder.

"Er det, når man på lang afstand kan kende en hund fra et får spurgte en af eleverne. "Nej", svarede rabbineren.

"Er det, når man på lang afstand kan skelne mellem et dadeltræ og et figentræ", spurgte en anden. "Nej", sagde rabbineren.

"Men hvornår er det så", spurgte eleverne.

"Det er, når du kan se ind i et menneskes ansigt og få øje på din bror eller søster i det. Indtil da er natten stadig hos os".

Historien kan selvfølgelig forstås som en kommentar til situationen i Mellemøsten. Eller som en påmindelse om, at de flygtninge, der i disse år søger et asyl i Danmark, ikke kommer for at tage landet fra os.

De kommer hertil på flugt fra nød og elendighed – i tiltro til, at danskerne stadig – som for 50 år siden – husker at tænke stort.

Der skal være brug for os alle i Danmark. Også for dem, der ikke kan råbe så højt. Vi skal holde sammen om vort samfund.

Godt nytår.

Kilde

Mellbin, E. F., & Mellbin, F.-M. S. (2011). Nu gælder det Danmark! □: statsministrenes nytårstaler. (1. udgave.). Lindhardt og Ringhof.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Nytårstale, Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/poul-nyrup-rasmussens-nytaarstale-1994>